

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1 (1) қаңтар-наурыз 2014

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
электрондық ғылыми
журнал

2014, № 1(1)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2014, № 1(1)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2014, № 1(1)

Құрылтайшы:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Басредактор

Әбжанов Хангелді Махмұтұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Теленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова
Комитета науки Министерства образования и науки Республики Казахстан

Главный редактор

Абжанов Хангелді Махмұтович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о
регистрации: № 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год
(в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology
of the Committee of Science Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Abzhanov Khangeldi Makhmutovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseytova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, registration certificate: No. 14602-ИА dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.

ӘОЖ / УДК/ UDK 328.184 (569.4):327(73)

ИЗРАИЛЬДІК ЛОББИЗМНІҢ АҚШ-ТЫҢ СЫРТҚЫ САЯСИ БАҒЫТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ЫҚПАЛЫ ЖӨНІНДЕ

Күзембаева Ә.Б.^{1*}, Байкушикова Г.С.²

¹ Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (Қазақстан, Алматы)

тарих ғылымдарының кандидаты, доцент міндетін атқарушы

E-mail: asiya.kuzembayeva@kaznu.kz

*Автор-корреспондент

² Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (Қазақстан, Алматы)

PhD, доцент міндетін атқарушы

E-mail: baikushikova.gulnara@kaznu.kz

Аңдатпа. Мақалада АҚШ сыртқы саясатындағы израильдік лоббидің рөлі мен орны, мақсаттары, міндеттері мен ықпал ету әдістері қарастырылған. Авторлар израильдік лоббизмге қатысты мәселелер кешенін талқылайды: пайда болу себебі, негізгі еврей лоббистік ұйымдардың мақсаттары, қызметінің нәтижелері, т.б. Лоббистік қызметтің, оның ішінде АҚШ-тың израильдік бағытын сынға алушыларымен күрес әдіс-тәсілдері көрсетілген. Израильдік лоббистер қызметінің негізгі бағыттары АҚШ-Израиль одағын сақтау мен Израиль мемлекетіне жан жақты көмек көрсету, Израильге қауіп төндіретін мемлекеттерге қару-жарақтарды сатуға немесе жіберуге жол бермеу, Израильде заманауи жоғары техникалық қаруландыру жүйесін құру мен дамыту, антисемитизм және төзімсіздіктің кез-келген түрлерімен күресу сияқты мәселелерді қамтитындығы атап өтілген. Израиль лоббисінің факторы сараптау-талдау орталықтарының зерттеулеріне де ықпал ететіндігі айқындалды.

Түйін сөздер: АҚШ, Израиль лоббисі, Қоғамдық байланыстар жөніндегі американдық-израильдік комитет, еврейлік ұйым басшыларының конференциясы, Ұлттық әрекет комитеті

К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ИЗРАИЛЬСКОГО ЛОББИ В ФОРМИРОВАНИИ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО КУРСА США

Кузембаева А.Б.^{1*}, Байкушикова Г.С.²

¹ КазНУ имени аль-Фараби (Казахстан, Алматы)

кандидат исторических наук, исполняющий обязанности доцента

E-mail: asiya.kuzembayeva@kaznu.kz

*Автор-корреспондент

² КазНУ имени аль-Фараби (Казахстан, Алматы)

PhD, исполняющий обязанности доцента

E-mail: baikushikova.gulnara@kaznu.kz

Аннотация. В данной статье рассматривается место и роль, цели, задачи и методы влияния израильского лобби во внешней политике США. В статье исследуется комплекс вопросов, касающихся израильского лобби: истоки, цели крупнейших лоббистских организаций еврейской общины в США, их деятельность и т.д. Приводятся конкретные методы лоббирования, а также тактика борьбы с критиками произраильского курса США. Израильские лоббистские организации в Соединенных Штатах преследуют следующее цели:

установление прочных отношений между США и Израилем, помощь Израилю, достижение консенсуса в работе различных еврейских организаций с исполнительной властью США, содействие американскому руководству в прекращении арабо-израильского конфликта, борьба с антисемитизмом, т.д. Определено, что фактор израильского лобби является решающим при оценке степени влияния на содержание исследований экспертно-аналитических центров.

Ключевые слова: США, Израильское лобби, Американо-израильский комитет по общественным связям, Конференция президентов основных американских еврейских организаций, Национальный комитет действия.

INFLUENCE OF THE ISRAEL LOBBY IN SHAPING US FOREIGN POLICY

Kuzembayeva A.B.^{1*}, Baikushikova G.S.²

¹ Al-Farabi Kazakh NU (Kazakhstan, Almaty)
Candidate of Historical Sciences, acting professor

E-mail: asiya.kuzembayeva@kaznu.kz

* Corresponding authors

² Al-Farabi Kazakh NU (Kazakhstan, Almaty)

PhD, acting professor

E-mail: baikushikova.gulnara@kaznu.kz

Abstract. This article examines the place and role, goals, objectives and methods of influence of Israel lobby in US foreign policy. The article explores a set of issues relating to the Israeli lobby: the origins, goals of the largest lobbying organizations of the Jewish community in the United States, their activities, etc. General methods of lobbying, as well as tactics on countering critics of the US pro-Israel policy were described. Israeli lobbying organizations in the United States pursue the following goals: establishing strong relations between the United States and Israel, assisting Israel, reaching consensus between various Jewish organizations and US executive power, assisting in the settlement of the Arab-Israeli conflict, combating anti-Semitism, etc. It is determined that the factor of the Israeli lobby is decisive on the content of think tank studies.

Keywords: United States, Israel lobby, American Israel Public Affairs Committee, Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations, National Action Committee

Кіріспе

Қазіргі әлемдік саясат трансформациялануда. Жаһандану жағдайында көші-қон үдерістері көлемінің артуына байланысты экономикаға және көптеген мемлекеттердің саясатына ықпал етудің маңызды сыртқы саяси құралдардың бірі ретінде диаспоралық саясат пен оның аясында құрылып жатқан лоббисттік қозғалыстар шығуда.

Лоббисттік қызметпен түрлі этникалық топтардың, диаспоралардың, және американдық қоғамдық топтарының мүдделерін қорғайтын үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері айналысады. Осы сипаты үшін лоббизм қазіргі кезде АҚШ саяси жүйесінің маңызды бір қоғамдық-саяси институты ретінде атана алады. Джон Ф. Кеннедидің пікірінше, «көп лоббистер - білікті техникалық мамандар, күрделі мәселелерді түсіндіруге, қиын тақырыптарды айқын және түсінікті тілмен жеткізуге қабілетті. Олар конгресс мүшелерімен жеке сұхбат барысында өз ұстанымдарын толықтай дәйектей алады... Әр түрлі экономикалық, коммерциялық және басқа функционалдық мүдделерді қорғайтын лоббистер тиімді мақсатта қызмет етеді және заң шығарушы процесте маңызды рөл атқарады» [1].

АҚШ-тағы этникалық лоббисттік топтардың ішінде Израиль лоббисі ең беделді болып табылады. Израиль АҚШ-тың Таяу Шығыс аймағындағы басты стратегиялық әріптесі және ланкестікпен күрестегі таптырмас одақтасы, сондықтан оған кең ауқымды көмек көрсетіледі.

Сонымен қатар, Құрама Штаттардың Израильге көмектесуінің бірден-бір себебі – Құрама Штаттардағы произраильдік лоббидің АҚШ сыртқы және ішкі саясатына көрсететін ықпалы. Мақалада соңғы мәселеге тереңірек көңіл бөлінеді. Құрама Штаттар мен Израиль арасындағы достық қарым-қатынастар жылдар бойы мемлекеттер арасындағы қатынастардың салқындауын да, нығаюын да басынан өткізді. Қазіргі кезде Израиль – АҚШ-тың ең жақын одақтасы. АҚШ-тағы Израильдік лоббидің ресми және ресми емес түрі айқындалады. Ресми емес лоббиге әр түрі бағыттағы америкалық христиандарды жатқызуға болады. Олар Израиль туралы жаңалықтарды христиандық радиоарналар мен теледидардан тарату, америкалықтарды еврейлік мәдениет және дәстүрлерімен таныстыратын Иерусалим үшін «Дұға оқу күні» арқылы Израильге қолдау көрсетеді. Ресми емес лобби еврейлік ұйымдардың жұмысында да көрініс табады. Ресми лобби ұйымдасқан лоббистік топтардан, саяси әрекет комитеттерінен, «ми» орталықтарынан құралады. Израиль тарихын зерттеуші жетекші ғалым Митчелл Бард АҚШ-та произраильдік лоббилеу мүддесі бар үш негізгі ұйымды көрсетеді: «Христиандардың Израиль үшін бірлестігі», «Қоғамдық байланыстар бойынша американдық-израильдік комитет», «Жетекші еврейлік ұйым басшыларының конференциясы». «Христиандардың Израиль үшін бірлестігі» произраильдік лоббидің ірі ұйымы болып табылады. Негізінен, Израильдің бөлінбеуі мен Иерусалимнің тұтастығы міселелерімен айналысады. Сонымен қатар, АҚШ министрліктерінің еврейлік қызметкерлері, шіркеулік ұйымдар мен жеке тұлғалар арқылы Израильге қаржылық және саяси қолдау көрсетіп отырады. Ұйым американдық еврейлерге тыңдалуға мүмкіндік береді, қоғамда олардың мүдделерін қорғайды. Ұйымға еврейлер де, басқа ұлт өкілдері де мүше. Ұйымды Джон Хаги басқарады.

«Қоғамдық байланыстар жөніндегі американдық-израильдік комитет» (AIPAC) АҚШ Конгресінде лоббистік қызметпен айналысады. Комитет өз қызметін 1951 жылы бастады. Оның атауы «Қоғаммен байланыстар бойынша американдық-еврейлік комитет» болған, кейіннен «Қоғамдық байланыстар жөніндегі американдық-израильдік комитет» деп аты өзгертілді.

Ұйым демократтармен де, республикандықтармен де жұмыс жасайды, партия маңызды емес, бастысы – партиялар америкалық-израильдік қатынастарды нығайтатын саясатты қолдау қажет. Қоғамдық байланыстар бойынша американдық-израильдік комитеттің жұмысы Израиль мен АҚШ арасындағы қатынастар екіжақты пайдалы екендігін көрсету болып табылады.

Бұрынғы сенатор Джозеф Либерманның пікірінше, «...Америка Израильдің ең сенімді досы және одақтасы. Ал, Израиль АҚШ-тың Таяу Шығыстағы ең сенімді досы және одақтасы болды. Құрылған кезінен бастап ... AIPAC осы өзара байланысты нығайтып келеді» [2].

Қоғамдық байланыстар жөніндегі американдық-израильдік комитет әр түрлі жастағы, діндегі, нәсілдегі произраильдік белсенділермен әріптестік орнату арқылы жұмыс жасайды. Ұйымның құрылымы 10 бөлім мен жеті бөлімшеден тұрады. Одан басқа, AIPAC колледж және орта мектеп оқушыларымен жұмыс жасайды, бұл белсенді студенттердің қолдауына ие болуға мүмкіндік береді. Осының бәрі Комитеттің кең ауқымды жұмысына тиімді әсер етеді.

AIPAC өз қызметінде әр түрлі 55 ұйымдарының басшыларынан тұратын «Жетекші американдық-еврей ұйымдар президенттерінің конференциясына» сүйенеді [3]. «Жетекші американдық-еврей ұйымдар президенттерінің конференциясы» еврей қауымдастығы мен АҚШ атқарушы билік арасындағы байланысты орнатумен айналысады. Бұл мекеменің мақсаты - сыртқы саясат мәселелерінде «еврей ұстанымын» қорғау.

АҚШ-тағы израильдік лоббиді құрайтын тағы бір ірі израильдік «саяси әрекет комитеті» - Ұлттық әрекет комитетінің (National Action Committee – NACRAC) қызметі. АҚШ-та «саяси әрекет комитеттерін» құру туралы заңды конгрес 1970 жылдың басында қабылдағанын атап өту керек. Бұл ұйымдар (AIPAC-қа қарағанда) ресми «лобби» деп саналмайды, сондықтан,

сайлаулы лауазымдарға, ең алдымен, конгрестегі орындарға сайланатын кандидаттарға қаржылай қолдау көрсетуге құқығы бар. Бірақ, бір ықтимал конгресменге қаржылай көмек көрсету бағасы шектелген. Мысалға, НАСРАС үшін бұл сома 15 мың АҚШ долларынан аспайды [4]. Әрбір «саяси әрекет комитеттер» АҚШ-тың Федералды сайлау комиссиясына өздерінің қаржыландыру көздерін және түскен қаражатты жұмсалуды туралы ақпараттарын көрсетуге міндетті. Бұл басқа мемлекеттердің АҚШ-тың ішкі мәселелеріне араласуына жол бермеу үшін жасалады.

Ұлттық әрекет комитеті 1980 жылы құрылды, және де конгрестің израильдік көзқарастағы кандидаттарына қаржылай көмек көрсететін 50 «саяси әрекет комитеттері» арасындағы ең ірі ұйым болып табылады. НАСРАС-тың жетекшілігі жыл сайын сайлау науқандарына бөлетін қомақты қаржылай көмегімен анықталады. Мысалы, 2012 жылы бұл сомма 331 000 доллар болды. НАСРАС-тың негізгі қаражат көздері мүшелік жарналар және де Ұлттық комитет мәлеметтері бойынша, ұйым мүшелерінде тек еврейлер емес, өзге де этникалық, конфессионалдық қоғамдардың өкілдері бар [5].

НАСРАС американдық–израильдік одақты сақтау мен еврей мемлекетіне жан-жақты көмек көрсету идеяларын қолдайтын конгрестің мүшелеріне немесе үміткерлерге көмектеседі.

НАСРАС-тың Израильге көмек көрсетуіндегі жағдайлар:

- жыл сайын әскери және экономикалық көмек беруді қолдау;
- Иерусалимді Израильдің бөлінбейтін астанасы ретінде мойындатқызу және АҚШ елшілігін сонда көшіру талабын қолдау;
- Израильге қауіп төндіретін мемлекеттерге қару-жарақтарды сатуға немесе жіберуге қарсы әрекет жасау;
- Израильде қазіргі жоғары техникалық қаруландыру жүйесін құруға, дамытуға, соны ішінде, бірлесіп дайындауға әрекет жасау;
- Жаппай қырып жою қаруларын таратуға қарсы әрекет жасау.

НАСРАС АҚШ-тың екі жетекші саяси партияларының кандидаттарымен қызмет етеді.

Жоғарыда көрсетілген ұйымдардан басқа Құрама Штаттарда Израильге қолдау көрсететін «ми» орталықтары бар. Олардың ішіндегі негізгісі «J street» деп аталатын коммерциялық емес либералды насихаттау тобын көрсетуге болады.

Жалпы алғанда, израильдік ұйымдар АҚШ-та келесідей мақсаттарды белгілейді: АҚШ пен Израиль арасында берік қатынастар орнату, әр түрлі ұлттық еврей ұйымдары мен АҚШ атқарушы билігі арасындағы жұмыстарда консенсусқа қол жеткізу, Араб-Израиль, Палестина-Израиль арасындағы қақтығысты бейбіт, дипломатиялық жолмен шешуде америкалық үкіметке көмек көрсету.

АҚШ-тағы израильдік лобби келесі стратегиялық мәселелерді шешумен айналысады: ғылыми орталықтардағы, БАҚ-тағы бар ықпалына сүйене отырып, Израиль туралы тек жағымды ақпараттың таралуын бақылау, Америка халқына Израильмен достықтың стратегиялық тұрғыдан маңызды және пайдалы екендігін түсіндіру.

Американдық қоғамдағы лоббистік ұйымдардың ролін келесі факт жақсы көрсетеді: 2012 жылы АІРАС ұйымдастырған конференцияға сенаторлар мен конгресмендердің жартысынан көбісі және Президент Б.Обама қатысты. Мұндай жағдай басқа лоббилар ұйымдастырған еш конференцияда орын алған жоқ.

АІРАС жұмысы Америка Құрама Штаттарының Президенті Дональд Трамтың қолдауына ие. Бұл туралы оның АІРАС конференциясындағы сөзінен аңғаруға болады: «Өмір бойы Израильдің жақтаушысы және адал досы болып келдім. Американың ең жақын стратегиялық одақтасы және мәдениеті жағынан бауырлас болып келетін Израиль мемлекетімен болашақ қатынастарды қорғайтыныма уәде берем» [6].

Израильдік лоббидің АҚШ сыртқы және ішкі саясатындағы ролі әлі нақты емес. Бұл сұраққа қатысты екі көзқарас бар. Біріншісіне сәйкес, израильдік лобби мен еврейлік

қауымдастықтың рөлі зор емес, өйткені Құрама Штаттардағы еврей халқының пайыздық үлесі американдықтардың жалпы санының 2% ғана құрайды. Сондықтан еврейлер санының аздығы АҚШ саясатына айтарлықтай ықпал ете алмайды.

Екінші көзқарасқа сай, еврейлер АҚШ-тың ішкі және сыртқы саясатын, әсіресе, Таяу Шығыс аймағына қатысты сыртқы саясатын іске асыруда белсенділік танытады. Бұл тұрғыда екінші көзқарас үйлесімдірек көрінетін секілді.

Мемлекеттер бір-бірімен ғылым, мәдениет, білім, денсаулық сақтау сияқты салаларда ынтымақтасады, бірігіп әскери оқуларды жүзеге асырады, ланкестік қауімімен күреседі, сонымен қатар АҚШ Израильге экономикалық және әскери көмек көрсетеді. 1987 жылы Израиль АҚШ-тан 140 миллиард доллардан астам сома алды. Мұндай тығыз байланыстың себебін барлығы АҚШ-тағы израильдік лоббидің саясатымен байланыстырады.

Израильдік лобби америкалық қоғамға әр түрлі тетіктер арқылы ықпал етеді. Атап айтқанда, ең негізгілерінің бірі - түрлі саяси лауазымдарға орналасуға талаптанатын үміткерлерді материалдық жағынан қолдау. Пол Финдли өз еңбегінде АІРАС Саяси ықпал ету комитеттері жүйесімен және мемлекеттегі барлық еврейлік ұйымдармен бірлесе отырып, израильдік ұстаныммен келіспейтін конгресмендер мен сенаторларды бақылайтындығы және материалдық қолдаудан айыратындығы, сондай-ақ, олардың қарсыластарына қаржылық көмек көрсететіндігі туралы атап өтеді.

Аталған әдістер жөнінде Джон Миршаймер мен Стивен Уолт өздерінің «Израильдік лобби мен АҚШ-тың сыртқы саясаты» атты еңбегінде атап өтеді. Басқа американдықтарға қарағанда сайлауға қатысушы еврейлердің пайыздық үлесінің төмендігіне қарамастан, үміткерлерге мол сыйақы беру арқылы өздеріне жағымды үміткерді билікке әкеледі. Американдық қоғамға ықпал етудің тағы бір әдісі ретінде АІРАС пен басқа да еврейлік ұйымдар жүргізетін насихатты атап көрсетуге болады. Олар Израильдің жағымды бейнесін қалыптастыруға зор үлес қосады.

Америкалық қоғамда произраильдік лобби мен оған байланысы бар ұйымдардың АҚШ-тағы рөлі мен орны туралы көптеген пікірталастар орын алып жатыр. Олардың ішінде қолдаушылармен бірге қарсыластары да бар. Мысал үшін, Джон Миршаймер мен Стивен Уолт өздерінің бірлескен еңбегінде АҚШ пен Израиль арасындағы достықтың риясыздығына күмән келтіреді, Израиль еврейлік ұйымдар арқылы АҚШ-қа өз пікірін күштеп мойындатқызады деген ойға келеді. Авторлар американдық қоғамды Израильдің нағыз мақсаттары туралы ойлануға шақырды [7].

Осылайша, еврей қауымдастығымен байланысты АҚШ-тағы ең ірі және беделді израильдік лоббистік ұйымдарды қарастыра отырып, бірнеше негізгі сипаттамаларды көрсетуге болады:

- саяси белсенді әрі қаржылай қуатты еврей қауымдастығына сүйену;
- құрамы жағынан алуан түрлі (пәрменді сионистерден құқық қорғаушыларға дейін);
- ерекшеліктеріне қарамастан еврей ұйымдарының өзара тығыз байланыстылығы;
- үкіметтік топтармен және конгресспен берік байланыс, бұрынғы мемлекеттік қайраткерлерді лоббистік қызметке тартуы.

Сонымен, АҚШ-тағы израильдік лобби жалпылай мойындалған ықпалға ие десек болады. Жақсы ұйымдасуының арқасында бұл лоббистік қозғалыс мемлекет халқының көп бөлігін бақылап отыр. Оның ықпалы экономика, ғылым мен білім сияқты АҚШ қоғамдық өмірінің көптеген салаларына таралған. Израильдік лобби американдық еврейлер мен басқа ұлттардан құралған Америка халқының қолдауына сүйеніп отыр. Бұл израильдік лоббидің басқа лоббилерге қарағанда ерекше артықшылығын көрсетеді.

Әдебиеттер тізімі

1. Senator John F. Kennedy, "To Keep the Lobbyist Within Bounds," The New York Times Magazine, February 19, 1956. - Congressional Record, March 2, 1956, vol. 102, pp. 3802-3.

2. Senator Joe Lieberman addresses AIPAC // <http://www.aipac.org/act/attend-events/policy-conference/videos/2012/monday-morning-plenary/senator-joe-lieberman>
3. National Capital Insiders Vote AIPAC, Israel's American Lobby, Second Most Powerful Interest Group in Washington // <http://www.washingtonreport.me/1998-january-february/national-capital-insiders-vote-aipac-israel-s-american-lobby-second-most-powerful-interest-group-in-washington.html>
4. NACPAC FAQ's // <http://www.nacpac.org>
5. About the ZOA, <http://www.zoa.org/>
6. Read Donald Trump's Speech to AIPAC // <http://time.com/4267058/donald-trump-aipac-speech-transcript/>
7. Mearsheimer J.J., Walt S.M. The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy // <http://mearsheimer.uchicago.edu/pdfs/IsraelLobby.pdf>

МАЗМҰНЫ

Атығаев Н.	
МОҒҰЛДАРДЫҢ ИСЛАМДЫ ҚАБЫЛДАУЫ (МЫРЗА МҰХАММЕД ХАЙДАРДЫҢ «ТАРИХ-И РАШИДИ» МӘЛІМЕТТЕРІ БОЙЫНША).....	8
Бейсеғұлова А.	
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРАШАЙ ЖӘНЕ БАЛҚАР ЭТНОСЫНЫҢ САНЫ МЕН ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ОРНАЛАСУЫ.....	16
Бейсенов А.	
САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Жұмабекова Г., Базарбаева Г.	
САҚ ДӘУІРІНДЕГІ САРЫАРҚА ТАЙПАЛАРЫНЫҢ КӨРКЕМ МӘДЕНИЕТІ.....	32
Белоус Г.С.	
О.А. ШКАПСКИЙ ХІХ ҒАСЫРДЫҢ АЯҒЫ МЕН ХХ ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ДАЛАСЫНДАҒЫ АГРАРЛЫҚ САЯСАТ ТУРАЛЫ.....	37
Досанова Р.Ш.	
Н.Ә. НАЗАРБАЕВ «МӘНГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ ГЕНЕРАТОРЫ.....	50
Досанова Р.Ш.	
ҰЛТТЫҚ ИДЕЯ «МӘНГІЛІК ЕЛ» ЖӘНЕ ОНЫҢ ИНСТИТУЦИОНАЛДЫҚ РЕФОРМА БОЙЫНША ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ.....	56
Есімова Ж.Қ.	
ТЫҢ ИГЕРУ КЕЗЕҢІНДЕ ҚОС ТІЛ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕР.....	60
Есімова Ж.Қ.	
АЛҒАШҚЫ ТЫҢ ИГЕРУШІЛЕРДІҢ МӘДЕНИ-ТҰРМЫСТЫҚ ЖАҒДАЙЫ.....	74
Жеңіс Ж., А. Дияб Н.	
ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАН МЕН ШЫҒАНАҚ ЕЛДЕРІМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫНДАҒЫ РОЛІ.....	85
Жеңіс Ж., М. Атик Султан К.	
ТӘУЕЛСІЗДІК АЛҒАННАН СОҢҒЫ ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАНҒА РУХАНИ-МӘДЕНИ БЫҚПАЛЫ.....	91
Иембекова М.О.	
СИРИЯДАҒЫ ҚАҚТЫҒЫСТЫ РЕТТЕУ БАҒЫТЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯ ЖӘНЕ ОҒАН ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАТЫСЫ.....	97
Исламбекқызы Ж.	
ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ ЖАЛАҒАШ АУДАНЫНА 1960-ШЫ ЖЫЛДАРЫ ҚОНЫС АУДАРҒАН ОТБАСЫЛАР.....	105
Исова Л.Т.	
ЖАҒАҢДАНУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯЛЫҚТЫҢ ГЕОСАЯСИ ӨЛШЕМДЕРІ.....	110
Исова Л.Т.	
ҚАЗІРГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢДІК ЖҮЙЕСІ ҚАРСАҢЫНДАҒЫ СОЛТҮСТІК АФРИКА МЕН ТАЯУ ШЫҒЫС МЕМЛЕКЕТТЕРІ.....	119
Исова Л.Т.	
СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127

Калемшариев Е. «МОҢҒОЛ ҚҰПИЯ ШЕЖІРЕСІ» ЖАЗЫЛҒАН УАҚЫТЫ ЖАЙЛЫ ҒАЛЫМДАРДЫҢ ПІКІР ТАЛАСТАРЫ.....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. ҚАЗАҚТАР МЕН ЖАПОНДАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ДҮНИЕТАНЫМЫНДАҒЫ ЫРЫМ-ТИЫМ, РӘМІЗДЕР, СЕМИОТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ.....	141
Картаева Т.Е. ТАРИХИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ ФОТОДЕРЕКТЕРДІҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	146
Қилыбаева П.Қ. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ҚАЗІРГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	155
Қилыбаева П.Қ., Нұрсұлтанова Л.Н. ОРТАЛЫҚ АЗИЯ АЙМАҒЫНДАҒЫ СУ МӘСЕЛЕСІ: САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	163
Күзембаева Ә.Б., Байкушикова Г.С. ИЗРАИЛЬДІК ЛОББИЗМНІҢ АҚШ-ТЫҢ СЫРТҚЫ САЯСИ БАҒЫТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ЫҚПАЛЫ ЖӨНІНДЕ.....	172
Күзембай С.А. АБЫЛАЙ ХАН – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ АЗАТТЫҒЫНЫҢ СИМВОЛЫ («МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ МӘСЕЛЕСІ АЯСЫНДА).....	178
Құрманбаева Қ.С. САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІНГЕ ҰШЫРАҒАНДАРДЫҢ АРЫЗ-ШАҒЫМДАРЫ ТАРИХИ ДЕРЕК РЕТІНДЕ (XX ғ. 20-30 жж.).....	184
Мақашева К.Н., Сейдахметова А.А. ОҢТҮСТІК АФРИКА РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АПАРТЕИД ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ САЯСАТ МӘСЕЛЕСІ ЖӨНІНДЕ.....	189
Мақашева К.Н. ҚАЗАҚСТАН-ФРАНЦИЯ: ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕРІКТЕСТІК ЖӨНІНДЕГІ МӘСЕЛЕДЕ.....	199
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. ДАЛАЛЫҚ ЭТНОГРАФИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	208
Мурзаходжаев Қ.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖӘДИДТІК ҚОЗҒАЛЫСТЫҢ ТАРИХНАМАСЫ.....	215
Нұрғазықызы Д. ЗИЯТ ШӘКӘРІМҰЛЫНЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ КЕЛБЕТІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ЫҚПАЛ ЕТКЕН ФАКТОРЛАР.....	223
Рахимова А.А. СЕМЕЙ ҚЫЗДАР ПРОГИМНАЗИЯ МЕН ГИМНАЗИЯСЫНЫҢ ТАРИХЫНАН (1856-1917 ж.ж.).....	231
Серікқызы А. ХІХ-ХХ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ- АҒARTУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ.....	243
Хайрулдаева А. ХІХ ҒАСЫРДЫҢ БІРІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ХИУА ЖӘНЕ ҚОҚАН ХАНДЫҚТАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ ТУРАЛЫ ЖЫРАУЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДА.....	249

Хорват В.

ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ АРЖАН ТИПТЕС ҚОРҒАНДАРЫН ЗЕРТТЕУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....256

Шалагин А.В.

IV-XII ҒАСЫРЛАРДА ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕН ҚАЗАҚСТАНДА ХРИСТИАНДЫҚТЫҢ
ЕНУІ ТУРАЛЫ ТАРИХИ КӨЗДЕРІ (КЕЙІНГІ АНТИКАЛЫҚ КЕЗЕҢ,
ОРТАҒАСЫРЛАР).....267

СОДЕРЖАНИЕ

Атыгаев Н. ИСЛАМИЗАЦИЯ МОГУЛОВ (ПО СВЕДЕНИЯМ «ТАРИХ-И РАШИДИ»МИРЗА МУХАММАД ХАЙДАРА).....	8
Бейсегулова А. ЧИСЛЕННОСТЬ И ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КАРАЧАЕВСКОГО И БАЛКАРСКОГО ЭТНОСА В КАЗАХСТАНЕ.....	16
Бейсенов А. САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Джумабекова Г., Базарбаева Г. ХУДОЖЕСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА НАСЕЛЕНИЯ САРЫАРКИ В ЭПОХУ САКОВ.....	32
Белоус Г.С. О.А. ШКАПСКИЙ ОБ АГРАРНОЙ ПОЛИТИКЕ В КАЗАХСКОЙ СТЕПИ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВВ.....	37
Досанова Р.Ш. Н.А. НАЗАРБАЕВ ГЕНЕРАТОР ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ».....	50
Досанова Р.Ш. НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ "МӘҢГІЛІК ЕЛ" И ЕЕ РЕАЛИЗАЦИЯ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ РЕФОРМЕ.....	56
Есимова Ж.К. ЭТНОЯЗЫКОВЫЕ ПРОЦЕССЫ В УСЛОВИЯХ ДВУЯЗЫЧИЯ В ПЕРИОД ЦЕЛИНЫ.....	60
Есимова Ж.К. КУЛЬТУРНО-БЫТОВЫЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНИ ПЕРВОЦЕЛИННИКОВ.....	74
Женис Ж., А. Дияб Н. РОЛЬ ИРАНА В ОТНОШЕНИЯХ КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ЗАЛИВА: ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	85
Женис Ж., М. Атик Султан К. ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ВЛИЯНИЕ ИРАНА В КАЗАХСТАН ПОСЛЕ НЕЗАВИСИМОСТИ.....	91
Иембекова М.О. ДИПЛОМАТИЧЕСКОЕ УРЕГУЛИРОВАНИЕ КОНФЛИКТА В СИРИИ И УЧАСТИЕ В НЕМ КАЗАХСТАНА.....	97
Исламбеккызы Ж. ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ В ДЖАЛАГАШСКИЙ РАЙОН КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ В 1960 ГОДАХ.....	105
Исова Л.Т. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ЕВРАЗИЙСТВА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	110
Исова Л.Т. ГОСУДАРСТВА СЕВЕРНОЙ АФРИКИ И БЛИЖНЕГО ВОСТОКА НАКАНУНЕ НОВОЙ ПЕРИОДИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ.....	119
Исова Л.Т. СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127

Калемшариев Е. ТЕОРИИ УЧЁНЫХ О ВРЕМЕНИ СОСЛОВИЯ «СОКРОВЕННОГО СКАЗАНИЯ МОНГОЛОВ».....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. СУЕВЕРИЯ И ОБЫЧАЙ В НАЦИОНАЛЬНОМ МИРОВОЗРЕНИИ КАЗАХОВ И ЯПОНЦЕВ. СЕМИОТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	141
Картаева Т.Е. ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЕ ЗНАЧЕНИЯ ФОТОИСТОЧНИКОВ В ИСТОРИЧЕСКОМ ИССЛЕДОВАНИИ.....	146
Килыбаева П.К. МЕЖКУЛЬТУРНОЕ РАЗВИТИЕ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	155
Килыбаева П.К., Нурсултанова Л.Н. ПРОБЛЕМА ВОДНЫХ РЕСУРСОВ В РЕГИОНЕ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ.....	163
Кузембаева А.Б., Байкушикова Г.С. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ИЗРАИЛЬСКОГО ЛОББИ В ФОРМИРОВАНИИ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО КУРСА США.....	172
Кузембай С.А. АБЛАЙ ХАН – СИМВОЛ СВОБОДЫ КАЗАХСКОГО НАРОДА (К ПРОБЛЕМЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»).....	178
Курманбаева К.С. ЖАЛОБЫ-ЗАЯВЛЕНИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ КАК ИСТОРИЧЕСКИЙ ИСТОЧНИК (20-30-ЕГ. XX В.).....	184
Макашева К.Н., Сейдахметова А.А. К ВОПРОСУ ПОЛИТИКИ ЮЖНО-АФРИКАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ В УСЛОВИЯХ АПАРТЕИДА.....	189
Макашева К.Н. КАЗАХСТАН-ФРАНЦИЯ: К ВОПРОСУ О СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПАРТНЕРСТВЕ В XXI ВЕКЕ.....	199
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОЛЕВОЙ ЭТНОГРАФИИ.....	208
Мурзаходжаев К.М. ИСТОРИОГРАФИЯ ДЖАДИДСКОГО ДВИЖЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	215
Нургазы Д. ФАКТОРЫ, ПОВЛИЯВШИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ ЗИЯТА ШАКАРИМУЛЫ.....	223
Рахимова А.А. ИЗ ИСТОРИИ СЕМИПАЛАТИНСКОЙ ЖЕНСКАЯ ПРОГИМНАЗИИ И ГИМНАЗИИ (1856 – 1917 ГГ.).....	231
Сериккызы А. НАУЧНАЯ И КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ XIX-XX ВЕКА.....	243
Хайрулдаева А. ОТНОШЕНИЯ КАЗАХОВ С ХИВИНСКИМ И КОКАНДСКИМ ХАНСТВАМИ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА В ТВОРЧЕСТВЕ ЖЫРАУ.....	249
Хорват В. ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ КУРГАНОВ АРЖАНСКОГО ТИПА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	256

Шалагин А.В.

ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОЧНИКИ ПО ВОПРОСУ ПРОНИКНОВЕНИЯ ХРИСТИАНСТВА В
ЦЕНТРАЛЬНУЮ АЗИЮ И В КАЗАХСТАН В IV-XII ВЕКАХ (ПОЗДНЯЯ АНТИКА,
СРЕДНИЕ ВЕКА).....267

CONTENTS

Atygaev N. THE ISLAMIZATION OF MOGHULS (ACCORDING TO MIRZA MUHAMMAD HAIDAR'S «TARIKH-I RASHIDI»).....	8
Beysegulova A. NUMBER AND GEOGRAPHICAL LOCATION OF KARACHAY AND BALKAR ETHNIC GROUPS IN KAZAKHSTAN.....	16
Beisenov A. SARYARKA - LAND OF ANCIENT CULTURE.....	25
Beisenov A., Jumabekova G., Bazarbayeva G. THE ART OF THE SARYARKA IN THE SAKA EPOCH.....	32
Belous G.S. O.A. SHKAPSKY ABOUT AGRARIAN POLICY IN THE KAZAKH STEPPE AT THE END OF XIX – THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURIES.....	37
Dosanova Sh.R. N.A. NAZARBAYEV GENERATOR OF THE IDEA "MANGILIK EL".....	50
Dosanova Sh.R. THE NATIONAL IDEA "MANGILIK EL" AND ITS IMPLEMENTATION ON INSTITUTIONAL REFORM.....	56
Esimova K.Zh. ETHNO-LINGUISTIC PROCESSES IN THE CONDITIONS OF BILING IN THE PERIOD OF GOALINE.....	60
Esimova K.Zh. CULTURAL-CONDITIONAL CONDITIONS OF LIFE OF THE FIRST CHERRES.....	74
Zhengis Zh., A. Dyab N. THE ROLE OF IRAN IN RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE GULF COUNTRIES: HISTORICAL ANALYSIS.....	85
Zhengis Zh., M. Atik Sultan K. SPIRITUAL-CULTURAL INFLUENCE OF IRAN TO KAZAKHSTAN AFTER PURCHASING INDEPENDENCE.....	91
Iembekova M.O. DIPLOMATIC SETTLEMENT OF THE CONFLICT IN SYRIA AND THE PARTICIPATION OF KAZAKHSTAN.....	97
Islambekkyzy Zh. SETTLERS IN THE DZHALAGASH REGION OF THE KYZYLORDA IN THE 1960TH YEARS.....	105
Issova T.L. GEOPOLITICAL MEASUREMENTS OF EURASIANS' IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION.....	110
Issova T.L. THE STATES OF NORTH AFRICA AND THE MIDDLE EAST ON THE EVE OF NEW PERIODIC SYSTEM OF THE MODERN INTERNATIONAL RELATIONS.....	119
Issova T.L. PRIORITY THE DIRECTIONS OF THE KAZAKH-MONGOLIAN RELATIONS IN FOREIGN POLICY.....	127
Kalemshariv Y. SCIENTISTS THEORIES ON THE TIME OF COMPOSITION OF THE "SECRET HISTORY OF MONGOLS".....	136

Kamalov A.K., Saudanbekov Sh.T.	
THE RITUAL CULTURE OF KAZAKH AND JAPANESE IN NATIONAL WOLDVIEWS. SEMIOTIC ANALYZE.....	141
Kartaeva E.T.	
HISTORICAL AND CULTURAL SIGNIFICANCE OF PHOTOGRAPHIC SOURCES IN HISTORICAL RESEARCH.....	146
Kilybaeva P.K.	
INTERCULTURAL DEVELOPMENT IN CENTRAL ASIA AT THE PRESENT STAGE.....	155
Kilybaeva P.K., Nursultanova L.N.	
THE PROBLEM OF WATER RESOURCES IN CENTRAL ASIAN REGION: SOCIO-ECONOMIC ASPECTS.....	163
Kuzembayeva B.A., Baikushikova S.G.	
INFLUENCE OF THE ISRAEL LOBBY IN SHAPING US FOREIGN POLICY.....	172
Kuzembay S.A.	
ABLAI KHAN - A SYMBOL OF FREEDOM OF THE KAZAKH PEOPLE(TO THE PROBLEM OF NATIONAL IDEA "MANGILIK EL").....	178
Kurmanbayeva S.K.	
COMPLAINTS-APPLICATIONS OF POLITICAL REPRESSION AS A HISTORICAL SOURCE(20-30YEARS OF XX CENTURY).....	184
Makasheva N.K., Seidakhmetova A.A.	
TO THE QUESTION OF THE POLICY OF THE SOUTH AFRICAN REPUBLIC IN THE CONDITIONS OF APARTHEID.....	189
Makasheva N.K.	
KAZAKHSTAN-FRANCE: TO A QUESTION OF STRATEGIC PARTNERSHIP IN XXI A CENTURY.....	199
Meirmanova A.G., Zhandibaeva S.S.	
RELEVANCE AGAINST CYBERCRIME.....	208
Murzakhodzhaev M.K.	
HISTORIOGRAPHY OF THE JADID`S MOVEMENT IN KAZAKHSTAN.....	215
Nurgazy D.	
THE FACTORS THAT AFFECTED THE FORMATION OF ZIYAT SHAKARIMULY`S PERSONALITY.....	223
Rakhimova A.A.	
FROM THE HISTORY OF THE SEMIPALATINSK FEMALE PROGYMNASIUM AND GYMNASIUM (1856 – 1917).....	231
Serikqyzy A.	
SCIENTIFIC AND CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE KAZAKH INTELLECTUALS OF THE XIX-XX CENTURY.....	243
Khairuldaeva A.	
RELATIONS OF THE KAZAKHS WITH THE KHIVA AND KOKAND KHANATES IN THE FIRST HALF OF THE XIX CENTURY IN THE ART OF ZHYRAU.....	249
Horvath V.	
PROBLEMS OF THE RESEARCH OF THE KURGANS OF ARZHAN-TYPE OF CENTRAL ASIA.....	256
Shalagin A.B.	
HISTORICAL SOURCES ON THE PENETRATION OF CHRISTIANITY INTO CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN IN THE IV-XII CENTURIES (LATE ANTIQUITY, MIDDLE AGES).....	267

EDU.E-HISTORY.KZ

Электрондық ғылыми журналы

2014. 1 (1)

Бас редактор: Әбжанов Х.М.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.03.2014.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 22,9.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТЖЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй